Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Puolustusvaliokunnalle

EU:N TURVALLISUUDEN JA PUOLUSTUKSEN AVARUUSSTRATEGIA

Komission ja EU:n ulkosuhdehallinnon yhteinen tiedonanto EU:n turvallisuuden ja puolustuksen avaruusstrategiasta (Space Strategy for Security and Defence, SSSD) julkaistiin 10.3.2023. Strategiasta on valmisteltu Puolustusministeriön johdolla E-kirje eduskunnalle. Työ- ja elinkeinoministeriö osallistui aktiivisesti E-kirjeen ja Suomen kantojen poikkihallinnolliseen valmisteluun.

Strategia käsittelee avaruustoimintaa ja –kyvykkyyksiä lähinnä turvallisuuden ja puolustuksen näkökulmasta. EU:n avaruusohjelma ja sen komponentit ovat siviilijärjestelmiä, joiden merkitys on tunnistettu myös turvallisuus- ja puolustustoimijoille. Strategia ei tuo suoria muutoksia EU:n avaruusohjelmaan, mutta järjestelmien kaksoiskäyttö lisää tarvetta niiden resilienssin ja suojan vahvistamiselle. Työ- ja elinkeinoministeriö näkee tärkeänä, että vaikka EU:n avaruusjärjestelmien kaksoiskäytön roolia vahvistetaan, EU:n avaruusohjelma pysyy siviilijärjestelmänä ja sen hallinnon läpinäkyvyys säilytetään.

Avaruusjärjestelmät ovat sulautuneet osaksi yhteiskunnan arkisia toimintoja. Ne tukevat esimerkiksi liikenteen, logistiikan, tietoliikenne- ja energiansiirtoverkkojen ja sääennustusten toimintaa. Avaruuspalveluiden saatavuuden ja jatkuvuuden turvaaminen turvallisuuden ja puolustuksen tarpeisiin vahvistaa myös yhteiskunnan siviilitoimintoja sekä huoltovarmuutta.

Työ- ja elinkeinoministeriö näkee hyvänä, että strategiassa tunnistetaan myös eurooppalaisen teknologisen omavaraisuuden tärkeys ja teollisuuden rooli sen rakentamisessa. Lisäksi Suomen kannalta on tärkeää, että strategian toteuttamiseen tähtäävät toimet edistävät pienten ja keskisuurten yritysten pääsyä osaksi eurooppalaisia puolustus-, turvallisuus- ja avaruusalan tuotantoketjuja.

Turvallisuuden ja puolustuksen avaruusstrategiassa mainitaan komission harkitsevan ehdotuksen tekemistä EU:n avaruuslaiksi (”EU Space Law”) avaruustoiminnan ja -palvelujen turvallisuuden, resilienssin ja kestävyyden parantamiseksi. Tuoreempien tietojen mukaan komissio antaisi ehdotuksen maaliskuussa 2024. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä avaruusturvallisuuteen ja kestävään avaruustoimintaan tähtääviä tavoitteita ja toimenpiteitä, mutta suhtautuu varauksellisesti aloitteeseen, jossa toteuttamismuotona olisi jäsenmaiden lainsäädännön lähentämiseen tai yhdenmukaistamiseen tähtäävä EU-lainsäädäntö. Sopimus Euroopan

unionin toiminnasta (SEUT) ei anna EU:lle toimivaltaa harmonisoida jäsenvaltioiden avaruuslainsäädäntöä (SEUT 189(2) artikla). Komissio edistää aloitetta sisämarkkinaperusteella (SEUT 114 artikla) sekä unionin ympäristöpolitiikkaa koskevan artiklan perusteella (SEUT 191 artikla). Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että lisääntyvä sääntely voisi hankaloittaa erityisesti pienten yritysten markkinoille pääsyä sekä haitata yritysten kilpailukykyä globaalissa markkinassa. Lisäksi uusi sääntelytaso eli EU-tasoiset velvoitteet kaventaisivat kansallista liikkumavaraa, mikä on syytä huomioida myös kansallisen turvallisuuden, Suomen kansainvälisten velvoitteiden sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikan näkökulmasta.

Tero Vihavainen

Johtava asiantuntija
Työ- ja elinkeinoministeriö

LIITTEET	PLM:n E-kirje 22.8.2023 (EU/306/2023-PLM-24)
JAKELU	Puolustusvaliokunta
TIEDOKSI	-